

GIÁO DỤC CÁC GIÁ TRỊ VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH TRƯỚC BỐI CẢNH TOÀN CẦU HÓA^(*)

VŨ HỒNG VẠN^(**)

Ngày nhận bài: 30/01/2024 Ngày thẩm định: 31/01/2024 Ngày duyệt đăng: 20/02/2024

Tóm tắt: Bản sắc văn hóa truyền thống là một giá trị quan trọng, cần được giữ gìn và phát triển. Việc giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc không chỉ bảo đảm sự tồn tại và phát triển của các giá trị văn hóa truyền thống, mà còn có ý nghĩa lớn đối với việc tạo ra xã hội văn minh, đa dạng và tôn trọng lẫn nhau. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, trước những trào lưu của các nền văn hóa ngoại lai, việc giữ gìn, bồi đắp và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống được đặt ra cấp thiết. Trước những yêu cầu đó, giáo dục được coi là một trong những biện pháp hữu hiệu và quan trọng nhằm tiếp tục bảo vệ và phát huy các giá trị truyền thống tốt đẹp.

Từ khóa: giá trị văn hóa truyền thống; sinh viên; Thành phố Hồ Chí Minh

1 Đặt vấn đề
Quá trình xây dựng và phát triển của đất nước đã cho thấy, văn hóa đóng một vai trò đặc biệt quan trọng. Kế thừa các nghị quyết, văn kiện của Đảng, như Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII về xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; Nghị quyết Trung ương 9 khóa XI về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước, Văn kiện Đại hội lần thứ XII của Đảng nhấn mạnh: “Các cấp, các ngành phải nhận thức đầy đủ và thực hiện có kết

quả mục tiêu: Xây dựng nền văn hóa và con người Việt Nam phát triển toàn diện, hướng đến chân - thiện - mỹ, thấm nhuần tinh thần dân tộc, nhân văn, dân chủ và khoa học. Văn hóa thực sự trở thành nền tảng tinh thần vững chắc của xã hội, là sức mạnh nội sinh quan trọng bảo đảm sự phát triển bền vững và bảo vệ vững chắc Tổ quốc vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”⁽¹⁾. Trong Văn kiện Đại hội lần thứ XIII, quan điểm của Đảng về xây dựng và phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam được trình bày trong mối quan hệ thống nhất, biện chứng khi khẳng định: “... giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, hội nhập quốc tế”⁽²⁾.

^(*) Nghiên cứu này được tài trợ bởi Trường đại học Giao thông vận tải trong đề tài mã số T2024-PHIL_KHCB-002
^(**) PGS, TS, Trường Đại học Giao thông vận tải phân hiệu tại Thành phố Hồ Chí Minh

Sự lãnh đạo của Đảng và quản lý của Nhà nước đối với văn hóa, cũng như vai trò của tất cả chủ thể phát triển văn hóa đã tạo nên bước phát triển mới và diện mạo mới của nền văn hóa Việt Nam. Những thành tựu cũng như yếu kém, bất cập trong phát triển văn hóa, vị trí, vai trò của sức mạnh mềm văn hóa đã được Đảng tổng kết, đánh giá trong các văn kiện của Đảng.

Trách nhiệm giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc là trách nhiệm chung của mọi người, đặc biệt là giới trẻ. Vì vậy, học sinh, sinh viên cần tích cực tìm hiểu và giữ gìn những giá trị văn hóa truyền thống dân tộc, đồng thời phát huy giá trị đó trong giao tiếp với bạn bè năm châu. Bên cạnh đó, nhà trường cũng cần tổ chức nhiều hoạt động để tuyên truyền và mang đến cho sinh viên nguồn tri thức về bản sắc văn hóa dân tộc. Từ đó, giá trị văn hóa của dân tộc không bị mai một và được lưu truyền cho những thế hệ mai sau. Việc giữ gìn giá trị văn hóa dân tộc cũng bao gồm việc đào tạo và giáo dục. Hệ thống giáo dục cần thực hiện việc truyền đạt và phát triển những giá trị văn hóa đặc trưng của dân tộc, giúp các thế hệ trẻ hiểu biết và yêu văn hóa của dân tộc mình. Ngoài ra, cần củng cố và phát triển các hoạt động văn hóa, giao lưu nghệ thuật để giới trẻ hiểu hơn về nét đẹp trong văn hóa Việt Nam, từ đó giữ gìn và phát huy những nét đẹp văn hoá dân tộc.

Trong thời gian qua, hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống trong hệ thống giáo dục nói chung và ở các trường đại học, cao đẳng chưa được quan tâm đúng mức, thậm chí ở một số nơi còn coi nhẹ hoạt động này. Nội dung giáo dục thiếu nhất quán, phương pháp giáo dục còn đơn điệu, nhàm chán; chưa có những khảo sát và đánh giá cụ thể về chất lượng và kết quả đạt được. Những vấn đề bất cập này sinh làm cho hoạt động này trở thành hình thức và chưa đi vào thực chất.

Trong bối cảnh đó, vấn đề đặt ra phải tiếp tục có giải pháp triển khai bảo tồn văn hóa trong trường học gắn với Quyết định số 1299/QĐ-TTg ngày 03/10/2018 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “Xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học giai đoạn 2018 - 2025” và triển khai Chỉ thị số 08/CT-TTg ngày 01/6/2022 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường triển khai công tác xây dựng văn hóa trong học đường, nâng cao hiểu biết của sinh viên về các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc, lòng tự hào và tự tôn dân tộc. Đây là vấn đề quan trọng và có tính cấp thiết.

2. Phương pháp nghiên cứu

Dưới góc độ lý luận: Tác giả nghiên cứu các văn bản của Đảng, Nhà nước, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, các đề án của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh về xây dựng và bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống cũng như hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống trong học đường.

Dưới góc độ thực tiễn: Từ những yêu cầu cấp bách của xã hội, trong đó có vấn đề xây dựng và bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống trong bối cảnh toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế, tác giả tiến hành khảo sát thực tế hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống ở một số trường đại học trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh, cụ thể: Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Thành phố Hồ Chí Minh, Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn Thành phố Hồ Chí Minh, Trường Đại học Ngân hàng Thành phố Hồ Chí Minh, Trường Đại học Giao thông vận tải Thành phố Hồ Chí Minh và Phân hiệu Trường Đại học Giao thông vận tải tại Thành phố Hồ Chí Minh, với mẫu là: 101 sinh viên, 70 giảng viên, 30 cán bộ quản lý (là ban giám hiệu, ban chủ nhiệm khoa, lãnh đạo phòng đào tạo, lãnh đạo phòng công tác chính trị và sinh viên, đoàn thanh niên, hội sinh viên).

Tác giả thiết kế bảng hỏi liên quan đến hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống, tập trung vào: đánh giá tầm quan trọng, vai trò; nội dung, phương pháp, điều kiện phục vụ cho hoạt động giáo dục; xác định nguyên nhân khách quan và chủ quan tác động đến hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên các trường đại học trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh.

Quy ước thang đo: Để thuận tiện cho việc đánh giá, phân tích số liệu hợp lý và khoa học, các thông tin thu thập được từ phiếu khảo sát thực trạng được quy ước dựa vào giá trị trung bình trong thang đo Likert 5 với mức giá trị khoảng cách = (Maximum-Minimum)/n = (5-1)/5 = 0,8 nên các giá trị trung bình trong thang đo được quy ước theo *Bảng 1*:

Bảng 1. Quy ước xử lý thông tin phiếu khảo sát

Điểm trung bình	$1.00 \leq \bar{X} \leq 1.80$	$1.81 \leq \bar{X} \leq 2.60$	$2.61 \leq \bar{X} \leq 3.40$	$3.41 \leq \bar{X} \leq 4.20$	$4.21 \leq \bar{X} \leq 5.0$
Điểm quy ước	1	2	3	4	5
Mức độ quan trọng	Không quan trọng	Ít quan trọng	Khá quan trọng	Quan trọng	Rất quan trọng
Mức độ thực hiện	Không thực hiện	Ít thực hiện	Thỉnh thoảng	Thường xuyên	Rất thường xuyên
Kết quả thực hiện	Kém	Yếu	Trung bình	Khá	Tốt

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả, năm 2023)

Bảng 2. Thực trạng nhận thức về tầm quan trọng của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên

Đánh giá	Tần số (người)	Tỷ lệ (%)	Tỷ lệ hợp lệ (%)	Tỷ lệ cộng dồn (%)
Không quan trọng	5	2,49	2,49	2,49
Ít quan trọng	21	10,45	10,45	10,45
Khá quan trọng	32	15,92	15,92	15,92
Quan trọng	83	41,29	41,29	41,29
Rất quan trọng	60	29,85	29,85	29,85
Tổng	201	100	100	100

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả, năm 2023)

Xử lý số liệu khảo sát: Sử dụng công thức tính điểm trung bình:

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^k X_i \cdot K_i}{n}$$

Trong đó: Điểm trung bình; X_i : Điểm ở mức độ i ; K_i : Số người tham gia đánh giá ở mức độ X_i ; n : Số người tham gia đánh giá.

3. Thực trạng hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên các trường đại học trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh

- Thực trạng nhận thức về tầm quan trọng của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên

Để đánh giá được mức độ nhận thức của cán bộ quản lý, giảng viên, sinh viên về tầm quan trọng của hoạt động giáo dục các giá trị

văn hóa truyền thống cho sinh viên, tác giả đã thực hiện khảo sát và đánh giá theo tiêu chí: (1) Không quan trọng; (2) Ít quan trọng; (3) Khá quan trọng; (4) Quan trọng; (5) Rất quan trọng. Kết quả thể hiện ở *Bảng 2*.

Kết quả khảo sát cho thấy, hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên đã được đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên, sinh viên ở các trường đại học trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh quan tâm và đánh giá cao (41% cho rằng “quan trọng” và 29,85 cho rằng “rất quan trọng”). Tuy nhiên, vẫn còn một số người ít quan tâm và coi nhẹ hoạt động này, thậm chí rất coi nhẹ khi đánh giá là “Không quan trọng”, với 2,49% ý kiến.

- *Thực trạng vị trí, vai trò của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên*

Để đánh giá vị trí, vai trò của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên, tác giả đã thực hiện khảo sát và đánh giá theo tiêu chí: (1) Hoàn toàn không đồng ý; (2) Không đồng ý; (3) Đồng ý một phần; (4) Đồng ý; (5) Rất đồng ý; kết hợp với quy ước tính điểm ở *Bảng 1*. Kết quả thể hiện ở *Bảng 3*.

Kết quả khảo sát cho thấy, với *tổng* trung bình = 3.72 nằm trong khoảng $3.41 \leq \bar{X} < 4.20$ tương đương với mức đánh giá “Khá”. Xem xét từng nội dung khảo sát cho thấy, ở mỗi nội dung khảo sát đều nằm trong khoảng $3.41 \leq \bar{X} < 4.20$, như vậy các nội dung cũng đều nằm ở mức “Khá”. Không có nội dung nào nằm trong khoảng $2.61 \leq \bar{X} < 3.40$ (mức Trung bình) (*xem Bảng 3*).

Tuy nhiên, xét cụ thể ở từng mức đánh giá thì ở cả 05 nội dung khảo sát đều có

Bảng 3. Thực trạng vị trí, vai trò của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên

TT	Nội dung	Mức độ					\bar{X}	Xếp hạng
		1	2	3	4	5		
1	Giúp sinh viên hiểu được những giá trị văn hóa truyền thống của các thế hệ cha ông đã dày công vun đắp	4	23	30	97	47	3.80	1
2	Vun đắp lòng yêu nước và tinh thần tự tôn dân tộc của sinh viên	4	22	31	95	49	3.81	2
3	Tạo ra động lực mạnh mẽ cho quảng bá hình ảnh và đất nước con người Việt Nam	5	25	39	88	44	3.70	3
4	Sinh viên có những kiến thức và hiểu biết cần thiết phản bác lại những luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch về giá trị văn hóa truyền thống Việt Nam	5	26	39	89	42	3.68	4
5	Hình thành kỹ năng tự phòng chống trước những tác động của các trào lưu và luồng văn hóa độc hại	7	29	41	84	40	3.60	5
Tổng trung bình		5.00	25.00	36.00	90.60	44.40	3.72	5
Tỷ lệ (%)		2.49	12.44	17.91	45.07	22.09	x	x

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả, năm 2023)

người “Hoàn toàn không đồng ý” về vị trí, vai trò của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên, trung bình là 5.00 (chiếm 2,49%); số người “Không đồng ý” trung bình là 25.00 chiếm (chiếm 12,44%); “Đồng ý một phần”, trung bình 36.00 (chiếm 17,91%). Mức đánh giá tập trung cao nhất là “Đồng ý”, trung bình 90.06 (chiếm 45,07%; còn “Rất đồng ý”, trung bình 44.40 (chiếm 22,09%).

Đánh giá về thực trạng vị trí, vai trò của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền

thống cho sinh viên, cán bộ quản lý cho rằng, hiện tại, việc xác định vị trí vai trò của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên thường bị coi nhẹ. Bởi vì, các giá trị văn hóa truyền thống và hoạt động giáo dục thường mang tính định tính, không được định lượng bằng điểm số. Vì vậy, việc coi nhẹ hoạt động này vẫn tồn tại.

- *Thực trạng nội dung, chương trình của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên*

Bảng 4. Thực hiện của nội dung, chương trình hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên

TT	Nội dung	Mức độ					\bar{X}	Xếp hạng
		1	2	3	4	5		
1	Thiết kế nội dung, chương trình hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc cho sinh viên một cách khoa học, sáng tạo	5	23	30	97	46	3.78	1
2	Giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc cho sinh viên giúp nâng cao ý thức tự cường, niềm tự hào về lịch sử dân tộc	5	22	34	94	46	3.77	2
3	Giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc giúp sinh viên có thêm kiến thức, kỹ năng ứng xử phù hợp với môi trường giáo dục,	7	27	39	87	41	3.64	3
4	Giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc cho sinh viên là điều kiện bảo đảm cho dân tộc ta hội nhập, hợp tác và phát triển bền vững	7	27	37	89	41	3.65	4
5	Giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc giúp sinh viên bổ sung “kháng thể” trước những quan điểm sai trái, phản động của các thế lực thù địch	8	31	42	82	38	3.55	5
Tổng trung bình		6.40	26.00	36.40	89.80	42.40	3.68	5
Tỷ lệ (%)		3.18	12.94	18.11	44.68	21.09	x	x

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả, năm 2023)

Để đánh giá vị trí, vai trò của hoạt động đảm bảo giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên, tác giả đã thực hiện khảo sát và đánh giá theo tiêu chí: (1) Không thực hiện; (2) Ít thực hiện; (3) Thỉnh thoảng; (4) Thường xuyên; (5) Rất thường xuyên; kết hợp với quy ước tính điểm ở *Bảng 1*. Kết quả thể hiện ở *Bảng 4*.

Kết quả khảo sát cho thấy, thực trạng mức độ thực hiện các hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên với $\bar{X} = 3.68$, nằm trong khoảng $3.41 \leq \bar{X} \leq 4.20$, đạt mức độ “Thường xuyên”.

Điều này cho thấy, nội dung, chương trình hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên đã được quan tâm, chú ý.

Tuy nhiên, cũng giống như các nội dung khác, nội dung, chương trình hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên vẫn bị một số người đánh giá là “Không thực hiện” với trung bình người đánh giá = 6.40 (chiếm 3,18%); “Ít thực hiện” với trung bình người đánh giá = 26.0; (chiếm 12,94%); “Thỉnh thoảng” với trung bình người đánh giá = 36.40 (chiếm 18,11%). Trong đó nội dung được đánh giá

Bảng 5. Thực trạng hình thức và phương pháp giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên

TT	Nội dung	Mức độ					\bar{X}	Xếp hạng
		1	2	3	4	5		
1	Xây dựng được khung chương trình giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc	17	36	49	59	40	3.34	1
2	Thông qua các hoạt động của Đoàn thanh niên, Hội sinh viên (các cuộc thi, tìm hiểu về văn hóa truyền thống dân tộc)	14	25	44	72	46	3.55	2
3	Thông qua các tiết dạy của các môn lý luận chính trị (trong các giờ học chính khóa)	7	24	43	81	46	3.67	3
4	Tham quan các di tích lịch sử, văn hóa quan trọng tại Thành phố Hồ Chí Minh và một số tỉnh lân cận	9	27	44	77	44	3.60	4
5	Mời báo cáo viên chuyên nghiệp nói chuyện cùng sinh viên	7	24	44	80	46	3.67	6
6	Lập các diễn đàn, hội nhóm tìm hiểu về các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc	15	35	49	60	42	3.39	5
Tổng trung bình		11.50	27.20	44.80	73.80	44.40	3.57	6
Tỷ lệ (%)		5.72	13.53	22.29	36.72	22.09	x	X

(Nguồn: Kết quả khảo sát của tác giả, năm 2023)

cao nhất là thường xuyên, với trung bình người đánh giá = 89.80 (chiếm 44.68%); “Rất thường xuyên” với trung bình người đánh giá 42.40 (chiếm 21.09%).

Khi được hỏi “vì sao vẫn còn những đánh giá “Không thực hiện” hoặc “Ít thực hiện”, theo cán bộ quản lý và giảng viên: Việc vẫn còn ở một số nơi chưa thực hiện thường xuyên hoặc ít thường xuyên có thể do trong chương trình giáo dục của mỗi trường đã được lồng ghép, hoặc cũng có thể thật sự chưa được quan tâm đúng mức.

- Thực trạng hình thức và phương pháp giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên

Để đánh giá hình thức và phương pháp giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên, tác giả đã thực hiện khảo sát và đánh theo tiêu chí: (1) Không thực hiện; (2) Ít thực hiện; (3) Thỉnh thoảng; (4) Thường xuyên; (5) Rất thường xuyên; kết hợp với quy ước tính điểm ở *Bảng 1*. Kết quả thể hiện ở *Bảng 5*.

Kết quả cho thấy, thực trạng của hình thức và phương pháp giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên với $\bar{X} = 3.57$, nằm trong khoảng $3.41 \leq \bar{X} \leq 4.20$, được đánh giá là “Thường xuyên”. Trong các nội dung được khảo sát, nội dung “Xây dựng được khung chương trình giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc” được xếp “hạng 1”, nhưng điểm trung bình đánh giá thấp nhất với $\bar{X} = 3.34$, nằm trong khoảng $2.61 \leq \bar{X} \leq 3.40$, tức là chỉ được đánh giá “Thỉnh thoảng” mới thực hiện. Kết quả khảo sát cũng cho thấy, 02 nội dung “Thông qua các tiết dạy của các môn Lý luận chính trị (trong các giờ học chính khóa)” và “Mời các báo cáo viên chuyên nghiệp nói chuyện cùng sinh viên” được đánh giá cao nhất với $\bar{X} = 3.67$, tuy nhiên cũng chỉ đạt ở mức “Thường xuyên”.

Để tìm hiểu thực tế, tác giả đã thực hiện khảo sát một số người, theo cán bộ quản lý và giảng viên: hình thức và phương pháp

giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên được đánh giá là “Thường xuyên” và vẫn còn nhiều người đánh giá là “Không thường xuyên” hoặc “Ít thường xuyên”, vì trên thực tế, ở một số trường, hình thức tổ chức còn khá đơn điệu, chưa đi sâu vào thực chất của hoạt động. Vì vậy, cần phải có những biện pháp thích hợp để đổi mới của hình thức và phương pháp tổ chức hoạt động hình thức và phương pháp giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên.

- Thực trạng điều kiện phục vụ hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên

Để đánh giá điều kiện phục vụ hoạt động đảm bảo giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên, tác giả đã thực hiện khảo sát và đánh giá theo tiêu chí: (1) Yếu; (2) Kém; (3) Trung bình; (4) Khá; (5) Tốt. Nội dung khảo sát ở bốn mảng: cơ sở vật chất, trang thiết bị; Đội ngũ giáo viên, nhân viên; chương trình hoạt động; nguồn tài chính.

Kết quả khảo sát cho thấy, các điều kiện phục vụ hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên về cơ bản đáp ứng được cho hoạt động của các trường. Tuy nhiên, ở mỗi điều kiện khác nhau, mức đánh giá không giống nhau. Cụ thể: (1) Đối với điều kiện về cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ cho hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên được đánh giá với $\bar{X} = 3.55$ (nằm trong $3.41 \leq \bar{X} \leq 4.20$), được đánh giá ở mức “Khá”. (2) Đối với lực lượng giáo viên, nhân viên: Kết quả khảo sát $\bar{X} = 3.66$ (nằm trong $3.41 \leq \bar{X} \leq 4.20$), được đánh giá ở mức “Khá”. (3) Đối với chương trình hoạt động đảm bảo an toàn phòng, chống tai nạn thương tích cho trẻ: Kết quả khảo sát $\bar{X} = 3.32$ (nằm trong $2.61 \leq \bar{X} \leq 3.40$), được đánh giá ở mức “Trung bình”. (4) Đối với nguồn tài chính: Kết quả khảo sát $\bar{X} = 3.35$ (nằm trong $2.61 \leq \bar{X} \leq 3.40$), được đánh giá ở mức “Trung bình”.

4. Kiến nghị các giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên

Một là, nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên về tầm quan trọng của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống

Nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm của đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên về tầm quan trọng và sự cần thiết đổi mới giáo dục, đào tạo nói chung của Đảng, Nhà nước và ngành giáo dục và đào tạo. Đặc biệt, nâng cao nhận thức của đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên các trường đại học trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh về sự cần thiết và tầm quan trọng của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống.

Mục tiêu của giải pháp này là nâng cao nhận thức và sự hiểu biết về tầm quan trọng của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên, sinh viên và góp phần thay đổi hành vi. Đây là biện pháp đóng vai trò then chốt và là nền tảng cho các biện pháp khác khi giúp đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên nhận thức đầy đủ và đúng đắn về tầm quan trọng và sự cần thiết của hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống trước bối cảnh toàn cầu hóa.

Để thực hiện được hoạt động này, các trường đại học cần cung cấp những tài liệu và minh chứng khoa học về các giá trị văn hóa truyền thống của Việt Nam. Các trường đại học cần ban hành cụ thể những văn bản hướng dẫn tới toàn thể đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên trong trường; phổ biến, quán triệt chủ trương, đường lối của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước và các văn bản hướng dẫn của Bộ Giáo dục và Đào tạo, Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh về hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống thông qua một số hình thức cụ thể như: các buổi học tập nghị quyết, qua các buổi sinh hoạt chi bộ, sinh hoạt chuyên môn của bộ môn chuyên môn, hội nghị tổng kết, triển khai nhiệm vụ công tác năm học, các buổi sinh hoạt đầu khóa cho sinh viên,...

Tổ chức các buổi nói chuyện chuyên đề, các cuộc thi về tìm hiểu về các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên. Các buổi thảo giảng là cơ hội để đội ngũ giảng viên học hỏi kinh nghiệm lẫn nhau. Tổ chức các buổi tham quan thực tế tại các di tích lịch sử, văn hóa của Thành phố Hồ Chí Minh và các tỉnh lân cận. Cung cấp tư liệu, sách báo, tổ chức tham quan, học tập kinh nghiệm, giao lưu, học hỏi với các trường khác trên địa bàn Thành phố và các tỉnh lân cận về chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm và tổ chức hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên; đồng thời đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên cần tích cực tham gia các buổi sinh hoạt chuyên đề do Thành phố hoặc Trung ương tổ chức.

Hai là, đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên

Kết quả khảo sát cho thấy, thực tế hiện nay ở các trường đại học trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh chưa có một chương trình giáo dục văn hóa truyền thống chính quy, bài bản. Mỗi trường, tùy theo điều kiện của mình mà tổ chức thực hiện một cách khác nhau, không thống nhất. Vì vậy, cần ban hành khung chương trình giáo dục thống nhất. Tuy nhiên, để làm được điều này đòi hỏi vai trò lớn của Bộ Giáo dục và Đào tạo, vì đây là cơ quan quản lý nhà nước về các chương trình giáo dục và đào tạo.

Căn cứ vào các định hướng của Đảng và Nhà nước về “xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc”, các trường đại học thiết kế nội dung, chương trình cần lưu ý: (1) Bảo đảm khoa học, sáng tạo phù hợp với đặc điểm của từng trường; (2) Chú trọng nâng cao ý thức tự cường, niềm tự hào về lịch sử dân tộc; (3) Bổ sung kiến thức, kỹ năng ứng xử phù hợp với môi trường giáo dục; (4) Giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc cho sinh viên theo hướng mở, tạo điều kiện cho sinh viên hội nhập quốc tế.

Hoạt động giáo dục gắn chặt với đội ngũ giảng viên, do đó, giảng viên ở các trường đại học là lực lượng quan trọng quyết định đến nâng cao chất lượng giáo dục nói chung và giáo dục giá trị văn hóa truyền thống dân tộc nói riêng. Theo đó, giảng viên cần tích cực, chủ động đổi mới nội dung dạy học; nâng cao năng lực, phương pháp, tác phong sư phạm để truyền dạy giá trị đạo đức truyền thống dân tộc cho sinh viên; từ đó kích thích, khơi dậy, làm “bùng sáng” tinh thần yêu nước, ý chí và lòng tự hào dân tộc, khí thế học tập sôi nổi, hào hứng trong sinh viên. Muốn đạt được kết quả này, đội ngũ giảng viên phải không ngừng học tập, nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ, bản lĩnh chính trị; có hiểu biết rộng và sâu về các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc; cần kết hợp nhuần nhuyễn giữa phương pháp dạy học truyền thống và hiện đại, sử dụng linh hoạt, sáng tạo ngôn ngữ truyền đạt.

Ba là, phát huy vai trò của Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên và các câu lạc bộ, đội nhóm trong các trường đại học

Thực tế cho thấy, trong nhiều năm qua, các tổ chức chính trị - xã hội trong các trường đại học đã làm tốt vai trò tiên phong trong các hoạt động của sinh viên; là nơi tập hợp đông đảo sinh viên tham gia các hoạt động do Đoàn Thanh niên và Hội Sinh viên tổ chức. Tăng tính chủ động, sáng tạo, linh hoạt của các tổ chức, đội nhóm sinh viên. Định hướng nội dung sinh hoạt đội, nhóm, sinh viên về giá trị văn hóa truyền thống dân tộc. Cần tổ chức các câu lạc bộ, đội nhóm, tạo ra các sân chơi đa dạng cho sinh viên; từ sân chơi học thuật đến các sân chơi về sở thích, để sinh viên thể hiện tính năng động, sáng tạo của mình. Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên các trường đại học phải lập kế hoạch, xây dựng chương trình kiến nghị nhà trường thành lập các câu lạc bộ, đội nhóm liên quan đến hoạt động tìm hiểu và quảng bá các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc.

Bốn là, tăng cường các điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị, đội ngũ giảng viên và nguồn tài chính phục vụ cho hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên

Đội ngũ cán bộ quản lý các trường đại học cần chỉ đạo thường xuyên hoạt động kiểm tra, đánh giá số lượng, chất lượng, nhu cầu về cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học, đội ngũ giảng viên, nguồn tài chính; từ đó xây dựng kế hoạch mua sắm, bổ sung, sửa chữa cơ sở vật chất, nguồn tài chính dùng cho hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên. Phát triển, đào tạo đội ngũ giảng viên, khuyến khích đội ngũ giảng viên tăng cường ứng dụng phương tiện dạy học hiện đại, tiên tiến, công nghệ thông tin vào quá trình tổ chức hoạt động giáo dục. Tăng cường quản lý, bảo quản cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học, hạn chế tối đa hư hỏng, mất mát.

Có kế hoạch sử dụng nguồn tài chính được cấp một cách hợp lý, khoa học, tránh gây thất thoát, lãng phí, vi phạm các quy định của Nhà nước về sử dụng nguồn tài chính. Có cơ chế huy động các nguồn tài chính từ xã hội hóa, có kế hoạch sử dụng khai thác tốt nguồn tài chính này.

Sử dụng, khai thác, ứng dụng công nghệ thông tin có hiệu quả vào thiết kế các nội dung giáo dục, tham quan thực tế, phù hợp với điều kiện cơ sở vật chất, nguồn tài chính của nhà trường. Xây dựng kế hoạch đào tạo lực lượng giảng viên thông qua các lớp bồi dưỡng ngắn hạn; các lớp học tập nâng cao trình độ, đào tạo các kỹ năng chuyên môn cần thiết phục vụ cho hoạt động giáo dục và tổ chức các hoạt động giáo dục.

Tóm lại, hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống cho sinh viên các trường đại học trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh trước bối cảnh toàn cầu hóa là một việc làm cần thiết, có tính cấp bách, đòi hỏi sự chung tay của toàn hệ thống chính trị. Trước những tác động tiêu cực của các trào lưu văn hóa độc hại, những quan điểm sai trái, phản động của các thế lực thù địch nhằm xuyên tạc, hạ thấp giá trị văn hóa dân tộc, việc trang bị kiến thức, sự hiểu biết sẽ giúp

sinh viên tạo ra “kháng thể” cần thiết chống lại các luồng tư tưởng độc hại đó; đồng thời, phản bác các luận điệu xuyên tạc của các lực lượng thù địch. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã từng nhấn mạnh: “Bản thân mỗi thanh niên phải luôn luôn trau dồi đạo đức cách mạng, khiêm tốn, giản dị, cầu tiến bộ; dưỡng tâm trong, rèn trí sáng, xây hoài bão lớn; khẳng định rõ thể hệ trẻ hôm nay sẵn sàng kế thừa xứng đáng truyền thống cách mạng, ý chí tự lực, tự cường, quyết tâm góp sức xây dựng đất nước Việt Nam thân yêu của chúng ta ngày càng giàu đẹp, hùng cường, sánh vai với các cường quốc năm châu trên thế giới”⁽³⁾. Đây cũng là yếu tố

quan trọng nhất, quyết định thành công của hoạt động giáo dục nói chung và hoạt động giáo dục các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc nói riêng□

⁽¹⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2016, tr.126

⁽²⁾ Đảng cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.202

⁽³⁾<http://mattran.org.vn/tin-tuc/tong-bi-thu-thanh-nien-phai-tien-phong-trong-trau-doi-dao-duc-cach-mang-voi-tinh-than-khiem-ton-gian-di-cau-tien-bo-48322.html>

Ý NGHĨA CỦA TƯ TƯỞNG ĐỔI MỚI TRONG LỊCH SỬ...

(tiếp theo trang 42)

để phát huy sức sáng tạo, thu hút nhân tài”⁽⁷⁾. Đây là vấn đề cần đi sâu thảo luận, thực hiện để Văn kiện thực sự đi vào cuộc sống của nhân dân, chứ không thể nói chung chung được.

Tóm lại, trong lịch sử dân tộc, nhiều cuộc cải cách được tiến hành và mỗi cuộc cải cách đều có sứ mệnh lịch sử riêng, đáp ứng nhu cầu thiết yếu của mỗi giai đoạn lịch sử. Mỗi thời đại, mỗi giai đoạn lịch sử đều có bối cảnh khác nhau, yêu cầu quản lý khác nhau đòi hỏi mục tiêu và biện pháp cải cách phải đặc thù, phù hợp song đều hướng tới mục tiêu chung là làm cho đất nước phồn thịnh, nhân dân ấm no, hạnh phúc. Ngày nay, với gần 40 năm tiến hành công cuộc đổi mới, “chúng ta đã đạt được những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, phát triển mạnh mẽ, toàn diện hơn so với những năm trước đổi mới. Với tất cả sự khiêm tốn, chúng ta vẫn có thể nói rằng: Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay”⁽⁸⁾. Điều này đã chứng minh, đường lối đổi mới của Đảng là đúng đắn, sáng tạo nên chúng ta hãy vững vàng tiếp tục đẩy mạnh toàn diện,

đồng bộ công cuộc đổi mới. Chính vì vậy, tiếp tục xây dựng, hoàn thiện lý luận về đường lối đổi mới của Đảng hiện nay trên cơ sở vận dụng, kế thừa những bài học kinh nghiệm từ các cuộc đổi mới trong lịch sử dân tộc vừa có ý nghĩa lý luận, vừa có ý nghĩa thực tiễn cấp thiết□

^{(1), (5) và (6)} Nguyễn Hùng Hậu, *Triết học Việt Nam, Tập 1 Triết học Việt Nam truyền thống*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2017, tr.362, 365 và 364-365

^{(2), (3), (7) và (8)} Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.27-28, 178, 83 và 25

⁽⁴⁾ TS.Phùng Thị Phong Lan, *Giá trị và ý nghĩa 10 cuộc cải cách lớn trong lịch sử và việc vận dụng trong cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2021 - 2030*, tcnn.vn, ngày 03/02/2023